

תשובון לשאלון עברית עצמאים קיץ תשע"ו

התשובון נכתב ע"י זהבה חזן

מחברת הספרים:

תחביר ניתוח וניסוח

מערכת הצורות פעל ושם

הטקסט ניתוח וניסוח

טיעון וטקסט

מיזוג וטקסט

לחומרי למידה נוספים, בקרו ב

<http://leshonzahav.com/>

1. א. תופעת ההגירה עלתה לאחרונה לסדר היום בשל התעצמותה והגידול הניכר במימדיה. משפטים המוכיחים את הקביעה:

- המוני מהגרים צובאים על גבולותיהן של ארצות אירופה... (טקסט א שורות 2-3)
- בשנים האחרונות אירופה מוצפת מהגרים (טקסט א שורה 15)
- ...אחד מן התהליכים הבולטים הוא הגירת המונים למדינות אירופה. (טקסט ב שורות 1-3)
- השנה מצפים ל - 800000 עד מיליון מהגרים במערב אירופה... (טקסט ב שורות 4-5)

ב. הדילמה היא:

מן הצד האחד סבלם של המהגרים מעורר חמלה, ומן הצד האחר המהגרים פוגעים בביטחון האישי של האזרחים (עלייה בפשיעה); פוגעים באזרחים מבחינה כלכלית (תופסים מקומות עבודה); פוגעים בצביון התרבותי של מקומות ההגירה.

2. א. הטענה העיקרית של אברהמי גל הפליטים מסכן את שלום אירופה ומהווה איום ממשי.
ב.

טענת נגד	אין ספק שבמבט ראשון קשה למצוא דופי ברצון של האירופים לסייע לבני אדם אומללים המבקשים לעצמם מפלט...
הפרכה	אולם הניסיון מלמד שקשה לשפוט את התהליכים הללו לפי תמונת הרגע... במקרים רבים מתברר שאין מדובר בפליטים, אלא במהגרים הרוצים לשפר את תנאי חייהם.

ג. פרימור אינו מסכים עם עמדתו של אברהמי.

נימוק: הוא מציין את היתרונות בהגירה: המהגרים מוכנים לעבוד בעבודות פשוטות בשכר נמוך במקומות שחסרות ידיים עובדות. הוא דוחה את החשש שעם המהגרים יבואו מחבלים שיפגעו בביטחון האזרחים. לדבריו, לא צריך להתחפש לפליט כדי להיכנס לאירופה.

3. א. היתרונות בהצגת מידע בצורת ריאיון:

- בריאיון המידע ממוקד. התשובות קצרות ומדויקות, בלא סטיות. השאלה משמשת כותרת לתשובה.
  - התוכן ברור וחד משמעי ולכן גם קליט.
  - הריאיון מעורר אמינות אצל הקורא כי התוכן מובא בדיבור ישיר. (המסר אוטנטי). מלבד זאת מראיינים בד"כ את המומחה בנושא, ולכן דבריו נתפסים כמהימנים ומשכנעים.
  - המראיין יכול להגביל את המרואיין ולנתב את הדברים לפי רצונו.
- ב.

שאלות הרומזות על עמדה מנוגדת לעמדת המרואיין	ההסבר
האם אין חשש שעם זרם המהגרים יחדרו לאירופה גם פעילי טרור?	מהמילה חשש מובן שהמראיין מוטרד מבעיית המהגרים ועמדתו כלפיהם - שלילית, ואילו המרואיין מזכיר גם את היתרונות בהגירה. למילה חשש קונוטציה שלילית.
האם יש סיכוי של ממש לעצור את זרם המהגרים?	מהצירוף סיכוי לעצור מובן שהמראיין מעוניין שהתופעה תיפסק כי יחסו להגירה שלילי. למילה סיכוי קונוטציה חיובית.

פרק שני - תחביר

6. א.

התפקיד התחבירי	הפסוקית
פסוקית לוואי	מי מן המהגרים נמלט מארצו בשל מלחמה או רדיפה אישית.
פסוקית נושא	מי שמתבונן בכתבות העיתונים של השנה האחרונה
פסוקית מושא	מי יתערב בתהליכים המתעוררים על אדמת אירופה.

ב.

המבנה של המשפט	המשפט
סתמי (הכול מתקשים)	1. באירופה מתקשים...
משפט בעל חלק כולל	2. האירופים מגלים...חמלה, הושטת עזרה וסיוע...

ג. הקשר המתאים - למרות זאת, אף על פי כן (קשר של ויתור)

7. א. (1)

התפקיד התחבירי המשותף	המידע שנמסר במשפט	המשפט
פסוקית מושא	הם קורסים תחת הנטל.	משפט 2
	אירופה אינה מחויבת לקלוט בשטחה את כל המהגרים.	משפט 3

(2) במשפטים 1, 4 יש הסגר.

(3) משפט 4 יוצא דופן - רק הוא משפט פשוט.

ב. (1)

הנושא	הפועל
צרפת	יוצאת
הונגריה	הוזהרה

(2) מטרה רטורית של מבנה תחבירי זה - לבטא אירוניה.

8. א - ג

החלקים הכוללים במשפטים	התפקיד התחבירי המשותף של החלקים הכולל	הקשר הלוגי בין החלקים הכוללים
מושא		הוספה
		ניגוד
		הוספה (כמו 1)
<u>בשילוב</u> המהגרים בחברה <u>ובשיפור</u> הפיקוח על הגבולות		
אין מדובר <u>בפליטים</u> אלא <u>במהגרים</u>		
לא רק <u>על אירופיותה</u> אלא גם <u>על אחדותה</u>		

ד. (1) המבנה של **לא...אלא** משמש להדגשה.
 (2) המילה **רק** יכולה להמיר את המילים **לא...אלא**.

9. א. (1)

המשפט	משמעות המילה יש במשפט
1. יש ... גישה חיובית	קיימת
2. יש לחשוש	צריך

(2) הנושא במשפט 1 - גישה חיובית
 (3) הקשרים המציינים סיבה - בגלל, בעקבות

ב. (1) (2)

המילה המודגשת	התפקיד התחבירי שלה במשפט
1. תיהפך	אוגד
2. הייתה	אוגד
3. הם, מהן	אוגד, מושא = (יוצא דופן)
4. נעשית	אוגד

ג. (1)

המשפט	הסוג התחבירי של המשפט
משפט 1	משפט מורכב
משפט 2	משפט מורכב
משפט 3	משפט איחוי

(2)

המושג התחבירי	דוגמה מן המשפטים
נשוא מורחב	מוכנים לקלוט
הסגר	על פי מרבית המומחים
תמורה	על העתיד
פסוקית נושא	כי לא כל מדינות אירופה שותפות לקליטת הפליטים (שצובאים על גבולותיהן).

10. א.

המשפטים לפי סדר ההתרחשויות:

- I. בני אדם חוו סבל רב במדינותיהם.
- II. הם עברו קילומטרים דרך הים בסירות רעועות.
- III. הם מבקשים מפלט במדינות אירופה.
- IV. באירופה רוצים לסייע להם.

ב. (1) (2)

סוג המשפט	הקשר הלוגי	המרה לסוג תחבירי אחר
איחוי	ויתור	אף על פי שענף התיירות ביוון נפגע קשות מזרם המהגרים מן המזרח התיכון ומאפריקה, היא אינה יכולה לנעול את שעריה בפניהם. או למרות הפגיעה הקשה בענף התיירות ביוון בשל זרם המהגרים מן המזרח התיכון ומאפריקה, היא אינה יכולה לנעול את שעריה בפניהם.

(3)

המילים המסומנות	התפקיד התחבירי שלהן
ביוון	לוואי
קשות	תיאור
אינה	אוגד

ג.

אדם שהגיש בקשה למקלט בשל סכסוך אלים או רדיפה אישית פסוקית לוואי המסכנים את חייו בארצו פסוקית לוואי לא יגורש עד שתתברר בקשתו. פסוקית תיאור פסוקית

מערכת הצורות

11. א-ד

הפועל	השמות מאותה גזרה	הגזרה
מתבונן	מדינות, הבנה	נע"ו/י
נוכח	תופעה	נפ"ו/י
צפויים - רצתה (קל); הקצו (הפעיל)		נל"י/ה
	שמות פעולה משורש המילה תפנית : פנייה (קל); הפניה (הפעיל); היפנות (נפעל); התפנות (התפעל)	

12. א.

(1) הבניין המשותף של הפעלים - בניין קל

(2)

המילה	פעלים מאותה גזרה	הגזרה של הפעלים	הגזרה המשותפת לשאר הפעלים
שרויה	פנוי, שנוי, רפוי, דהוי	נל"י/ה	נל"א

ב. זוגות פעלים מאותו בניין :

מופלות, מובלות - בניין **הופעל**

נורא, נסוג - בניין **נפעל**

ג. פעלים שבהם האות תי"ו שורשית

התניעו, הנחיתה, תדלק

13. א. (1) (2)

הפועל	השורש	הבניין	הזמן	הגוף
נמצא את...	מ-צ-א	קל	עתיד	מדברים
נמצא על...	מ-צ-א	נפעל	הווה / עבר	יחיד/ נסתר

ב. משפט שבו הפועל תרים במשמעות אחרת :

בתום יום הלימודים התלמידה **תרים** את הכיסא על השולחן.

הפועל	השורש
החוקרים תרים אחר...	ת-ו-ר
התלמידה תרים את הכיסא...	ר-ו-מ

ג. מיון הפעלים הנתונים לקבוצות

בניין קל	גזרת נע"ו/י	בניין הפעיל
כבים, תאפה, תפוס	משוטט, נכון	הוריק, מורה

ד.

הפעל הנתון	פעלים מאותה גזרה
הושבה	מוגף, מודח

14.

- א. שמות שבהם הסיומת Xות היא צורן סופי: **מנהיגות, נדיבות, תיירות**
- ב. במשפט 2 המילה **שבירה** היא שם תואר בנקבה, ולא שם פעולה.
- ג. (1) המשמעות המשותפת לכל השמות - **הקטנה**
 (2) שם שנוצר בשלבים: **דגיגון** - דג ← דגיג ← דגיגון (הכפלת עיצור סופי לציון הקטנה, ואח"כ הוספת סיומת ון להקטנה).

ד. שיקולים בבחירת מילה:

- המילה **חולצן** משורש ח-ל-צ - שורש המבטא את פעולת ההוצאה. התצורה: בסיס+צורן (חולץ+ן) הצורן מציין מכשירים.
- המילה **משלף** משורש ש-ל-פ - שורש המבטא את פעולת ההוצאה. התצורה: שורש ומשקל (ש-ל-פ מְקַטֵּל) משקל **מְקַטֵּל** מציין מכשירים.
- המילה **פמפמת** משורש פ-מ-פ-מ - שורש דומה בצליל למילה הלועזית פומפה, וכן לקול שעושה המכשיר בעת השימוש בו. (מילה אונומטופאית). המשקל - **קְטֵלֶת** מציין מכשירים כמו כספת.
- המילה **מקסמת** משורש ק-ס-מ - שורש המבטא את המראה במכשיר הנראה כמו קסמים. התצורה: שורש ומשקל (ק-ס-מ מְקַטֵּלֶת) משקל **מְקַטֵּלֶת** מציין כלים ומכשירים.
- המילה **גלילור** מזכירה את צורת הגליל של המכשיר ואת דרך הפעולה שלו. התצורה: גליל+אור (הלחם).
- המילה **ססגונן** הבסיס 'ססגון' מבטא את הצבעים המשתקפים במכשיר. התצורה: בסיס+צורן (ססגון+ון) הצורן און מציין מכשירים.

15. א. ההיגדים הנכונים - 2, 3

ב.

נו"ן סופית שורשית	נו"ן סופית שייכת למשקל	נו"ן סופית שייכת לצורן הסופי
דיון, מגוון, מוכן	זיכרון	ראשון, משפטן

ג.

המילים	המשקל
ממתק, מורד, מכון	מְקָטַל (מקומות)
מזגן	קָטַלַן
תלייה, תפיסה, ריצה	קָטַלְהָ (שם פעולה של בניין קל)
תגובה	תִּקְטַלְהָ

ד.

השם	שם מאותה גזרה ומאותו משקל	הגזרה המשותפת
מחילה	מעילה	גזרת השלמים
הלוואה	הפניה	גזרת נל"י/ה